

EL PROBLEMA DE L'AIGUA EN LES COMARQUES DE L'EBRE

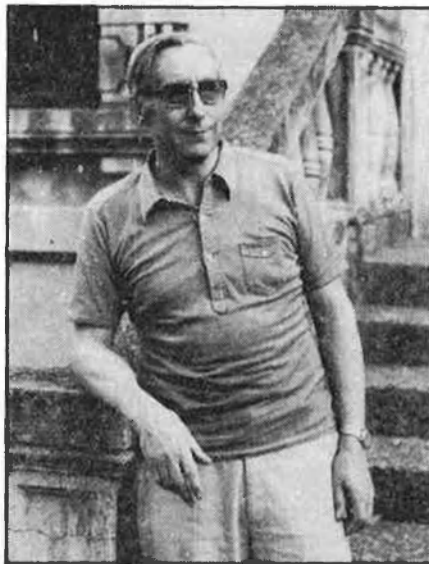
Avions «fantasma»

L'acció d'alguns avions que semblen desfer tota concentració de núvols de tempesta, en les comarques de l'Ebre, ha alçat la polèmica en la població d'una zona castigada pels problemes de l'aigua.

Joan Josep Carot

Els pagesos i els alcaldes dels municipis de les comarques del Baix Ebre, Terra Alta, Montsià i el Baix Maestrat han exigit a les administracions autonòmiques de Catalunya, del País Valencià i al govern central una investigació seriosa sobre l'origen, el finançament i l'objectiu d'unes avionetes que esvaeixen completament les tempestes i que han agreujat, per tant, la sequera que ha patit durant els últims sis mesos tot aquest territori que abraça les comarques del centre dels Països Catalans.

El problema no ve d'ara. L'existència d'aquestes avionetes i els seus vols per aquestes comarques han estat denunciats des de fa més de tres anys. Les fortes pèrdues econòmiques que ha provocat la sequera d'aquest llarg estiu en els conreus de secà, especialment el sector de l'olivera, ha fet que alcaldes del sud de Catalunya i del nord del País Valencià s'apleguen tots junts per demanar als governs autonòmics i central una resposta immediata, clara i concisa sobre aquestes avionetes. Els departaments d'agricultura de les tres administracions fins ara, segons les manifestacions que han fet durant les dar-

Dalt, camp d'aterratge. Baix, Josep Bertomeu.

teres setmanes diversos alcaldes, desconexien completament l'existència d'aquest vols.

La presència dels avions, que ja reben normalment l'adjectiu de «fantasmes», es produeix quan apareixen petites formacions tempestívoles que provenen de la zona sud-oest d'aquest territori. Aquests avions, segons han comentat alguns pagesos i alcaldes que n'han detectat la presèn-

cia, s'introdueixen en els núvols i, abocant presumiblement productes químics durant algunes hores de vol, aconsegueixen d'esvaïr completament la nuvolada que portava aigua. Aquesta temporada, davant de la forta sequera, la presència d'aquestes «avionetes fantasma» ha aixecat una onada d'enèrgiques protestes per part dels alcaldes i els pagesos, que han creat una comissió de seguiment integrada per municipis valencians i catalans. Aquesta comissió ha iniciat una recollida de dades i informacions aportades per bastants testimonis, amb l'objectiu de presentar-les a les tres administracions.

Norbert Alcisclo, alcalde de Mas de Barberans (Montsià) i pagès de professió, és un d'aquests testimonis. «Jo vaig veure en una ocasió des de la meua finca on treballa —ha manifestat reiteradament— com un d'aquests avions va estar volant durant més de cinc hores sobre una formació borrascosa que s'aproximava, fins que va aconseguir de desfer-la completament». Manifestacions semblants han estat fetes per nombrosos pagesos de tota la zona, des de Roquetes (el Baix Ebre), la Sénia (Montsià), fins a Calig, Traiguera o Canet lo Roig (Baix Maestrat).

Tant els pagesos com els alcaldes insisteixen a saber quina és la finalitat dels avions, els camps d'aterratge i d'enlairament, on actuen, com també les empreses, si és que n'hi ha, per a les quals treballen. En definitiva, una resposta aclaridora, que fins ara no han tingut. Responsables dels aeroports i els camps de vol més pròxims a aquestes comarques han negat insistentment a diversos alcaldes la presència, l'aterratge o el vol d'aparells d'aquest tipus. Això ha fet que alguns pagesos apuntin la possibilitat de l'existència de camps de vol il·legals pròxims a aquesta àrea, des d'on podrien actuar amb certa facilitat aquestes «avionetes fantasma» que esvaeixen els núvols que porten aigua. S'ha especulat, d'altra banda, sobre la possible relació que podrien tenir amb les companyies d'asseguracions contra la calamarsada en les plantacions d'arròs del delta de l'Ebre.

L'alcalde de Santa Bàrbara (Montsià), Josep Bertomeu, ens ha comentat: «Sabem que a l'Estat espanyol actualment s'estan realitzant experiments per controlar la pluja i que han estat, si més no, positius. Això ens demostra que hi ha procediments tècnics per desfer les tempestes i que nosaltres amb les peticions aclarido-

res que demanem no anem mal encaminats».

D'altra banda, també se sap que els pagesos del delta de l'Ebre utilitzen iodur de plata que enlairen mitjançant coets quan s'aproxima una tempesta per evitar una possible calamarsada, que els faria malbé bona part de les seves collites d'arròs. «És iodur de plata allò que aboquen els «avionets fantasma»? És un pregunta sense resposta. La utilització del iodur de plata al delta de l'Ebre ha estat un altre aspecte bastant conflictiu. Els pagesos de secà creuen que aquest producte químic aconseguix eliminar completament la pluja que podria caure en els seus camps;

per als metereòlegs i els científics, el iodur de plata no solament desfà la calamarsada sinó que, fins i tot, augmenta l'aiguat, com ha manifestat el director de l'Observatori de l'Ebre, el pare jesuïta Oriol Cardús.

Uns altres tècnics indiquen que aquest compost químic, format per matèries igrosòpiques i pesades, quan és abocat a l'atmosfera, desvia el curs de la humitat, i les conseqüències poden ser favorables (augment de la pluja) o desfavorables (eliminació). El president de la Comunitat de Regants del Canal Xerta-Riu Sénia, Josep Maria Gas, afirma que el iodur de plata actua d'aquesta última manera.

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya, per posar fi a aquesta polèmica, ha anunciat recentment que crearà una comissió d'experts, integrada per representants dels serveis de protecció dels vegetals, serveis metereològics i les tres universitats catalanes, a fi d'estudiar les repercussions del iodur de plata en les tempestes.

Indubtablement, la problemàtica que originen aquests aparells no es tindria quasi en consideració si funcionàs el canal Xerta-Calig, del qual es van construir 34 quilòmetres entre els anys 1973 i 1977 i que va suposar una inversió de més de mil quatre-cents milions de pessetes. Aquest canal, projectat en un principi per al transvassament d'aigua de l'Ebre al Segura destinada a la siderúrgica de Sagunt, no du aigua perquè no té encara concessió de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre, i només en podrà portar una vegada sigui acabat el pla hidrològic, que s'està redactant actualment amb molta lentitud i sempre que les aigües no surten de la conca, ja que aleshores el transvassament no seria acceptat per Saragossa. D'ací ve el canvi de denominació del canal pel de Xerta-Riu de la Sénia, límit amb la conca de l'Xúquer. Preciament, en l'assemblea d'alcaldes i pagesos on es tracta la problemàtica de les avionetes, es va deixar de banda el tema de la posada en marxa del canal —la solució definitiva als problemes derivats de la manca d'aigua— per no provocar un enfrontament entre els municipis del sud de Catalunya i els del nord del País Valencià, que ara s'han aplegat junts.

El pla hidrològic de l'Ebre donarà a conèixer el volum d'aigües sobreres que es poden destinar a projectes de regadius a les comarques catalanes i a la zona de l'Aragó. De moment, els pagesos no saben, al cap de vuit anys de ser construïdes les obres, quan podrà ser utilitzada aquesta canalització, que es deteriora a poc a poc, per no entrar en servei.

De tota manera, si la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre no permet que l'aigua d'aquest riu arribe fins al Baix Maestrat, quan funcione aquest canal (amb sis metres cúbics dels dinou que en pot portar n'hi ha prou), els problemes de l'aigua —i dintre d'aquests s'han d'incloure el de les avionetes— continuaran en aquesta comarca, mentre que al Baix Ebre i al Montsià s'hauran solucionat. □

